

Dr. Berki Imre

Csillagrózsza, mint tűzoltó rangjelzés

A Magyar Tűzoltó Szövetségben ismét napirenden van az Öltözködési Szabályzat átdolgozása, egységesítése. Ezen belül a jelzések is vita tárgyát képezik. Milyen történelmi előzményei vannak a ma is használatos rangjelzéseknek? Mivel és hogyan különböztették meg az eltérő státusú tűzoltói csoportokat a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség egységes rangjelzési szabályzatában? Hogyan élnek tovább a hagyományok? Csillag vagy rózsza? Csillagrózsza!

Rangrendszer

Hazánkban az ipari forradalom kibontakozásától alakultak meg a tűzoltószervezetek, amelyek a Magyar Szent Korona alá tartozó területeken használatos korabeli terminológia szerint önkéntes, illetve állami akarat alapján köteles, a nagyobb városokban díjazott, a gazdasági szervezeteknél pedig a magán (uradalmi, gyári, üzemi, malmi, stb.) tűzoltóságok voltak.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség létrejöttével a tűzoltók álma valósult meg. Alapszabályát a Belügyminisztérium 1871. IX. 12-én látta el a jóváhagyási záradékkal.

Az egységesítés jegyében történt meg a tűzoltók egyenruházatának, rangjelzéseinek és felszereléseinek kialakítása is. Egységes szabályozás keretében 1898-ban és 1908-ban került kiadásra: A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség szervezeti, felszerelés és rangjelzési szabályzata

A korabeli rangrendszer organikus egységet alkotott, ahol az egyenruhások tekintetében az első pillantásra látni lehetett, hogy kivel áll szemben az ember az állami alrendszerek melyikében teljesít szolgálatot és a hierarchia milyen szintjén áll illetve milyen állománycsoportba tartozik.

Rang-fokozati csoportok

A HABSBURG monarchia haderejében a háromtagú rang-fokozati csoportokból álló rangrendszert 1849-ben vezették be. Lényegében — kisebb módosításoktól eltekintve — a jelenben is ez a rangrendszer él. Ennek megfelelően — napjaink terminológiája szerint — létezett a tisztetek, altisztetek, tisztetek, törzstisztetek és tábornokok rangcsoportjai. A rangcsoportok máig ható külső megjelenési formája is a dualizmus időszakában jött létre. A helyzet azonban ennél némileg bonyolultabb volt, mivel — a dualizmus és a két világháború közötti időszakban is — a véderő valamennyi haderőneménél megkülönböztettek „katonai állományú tisztviselők” állománycsoportot és „katonai tisztviselői” (hivatalnoki) állománycsoportot. A hierarchiában betöltött pozíciójukat az egyenruhájukon rangokkal jelölték ugyan, ezek a rangok azonban elnevezésükben és némileg a formájukban is eltértek a szárazföldi haderő katonai állománycsoportjainak a rangjaitól, azonban szintén hármas tagolásúak voltak azzal a különbséggel, hogy csillag helyett úgynevezett rózsácskával jelölték az adott rangot, de ugyanazzal a paroli alátéttel, mint az azonos fizetési osztályba tartozó katonai állománycsoport tagjáét.

Csillagrózsza

Állami feladatköröket telepítettek a Magyar Országos Tűzoltó Szövetséghez, ebből fakadóan pedig e szervezet tisztséget betöltő tagjainak felkészültségük, felszereltségük és rangrendszerük tekintetében is az állami rendszerhez kellett igazodniuk, amelyet kiválóan sikerült megvalósítani. A Magyar Országos Tűzoltó Szövetségben a rangok jelölése azért tekinthető egyedinek, mert nem állami, hanem társadalmi szervezet volt, bár kétség kívül állami szakfeladatot látott el.

A tűzoltóság nem volt fegyveres őrtestület, ezért tért el a tűzoltó rangok jelölése a többi rangrendszerétől, a társ rendvédelmi testületekétől eltérő mintázatú csillagrózsácskát hordtak, melyet az egyszerűség kedvéért rózsának neveztek.

Dr. Berki Imre, igazgató
Katasztrófavédelem Központi Múzeuma, Budapest

A rózsák és elhelyezései

A tűzoltó csillagrózsácska